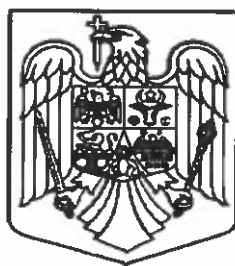

ROMÂNIA

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII SECȚIA PENTRU PROCURORI

HOTĂRÂREA nr. 364
din 02 iunie 2016

În ședința din 02 iunie 2016 a fost supusă atenției Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii necesitatea reglementării instituției consilierilor de etică la nivelul parchetelor.

Secția reține că, prin Hotărârea Secției pentru judecători nr. 434 din 17 mai 2016, a fost reglementată instituția consilierilor de etică și procedura de selecție a acestora la nivelul curților de apel și tribunalelor.

S-a avut în vedere că legislația în vigoare nu reglementează mecanisme proactive de evitare a încălcării normelor de conduită de către judecători și procurori, motiv pentru care a apărut necesară înființarea unor organisme care să aibă un rol consultativ și de consiliere, care să stea la dispoziția judecătorilor și procurorilor ori de câte ori nu sunt siguri dacă o anumită manifestare/activitate este compatibilă sau nu cu statutul lor.

Analizele efectuate au concluzionat în sensul existenței următoarelor disfuncționalități:

- actualul sistem, orientat mai degrabă spre sancțiune decât prevenție, este unul imperfect;
- multipla reglementare a unor interdicții sau incompatibilități, cu conținut asemănător;

- existența unor proceduri diferite de sancționare a încălcării acestor obligații – interdicții și incompatibilități;

- practica neunitară în ceea ce privește soluțiile Inspecției Judiciare (soluțiile de clasare), secțiilor de judecători și procurori ale Consiliului Superior al Magistraturii, dar și ale Înaltei Curți de Casație și Justiție (în căile de atac împotriva soluțiilor date de secțiile Consiliului);

- lipsa de claritate și predictibilitate a unora dintre normele legale în ceea ce privește calificarea unei fapte ca fiind de natură a atrage răspunderea disciplinară sau afectarea bunei reputații și consecințele diferite ce decurg din aceste două tipuri de răspundere;

- diversitatea situațiilor practice ivite și care necesită o analiză a conduitei recomandabile.

Aceleași concluzii se desprind și din **Raportul de evaluare a României** în cadrul celei de a patra runde de evaluare GRECO privind integritatea membrilor Parlamentului și integritatea judecătorilor și procurorilor¹, raport care conține și recomandări pe care autoritățile cu atribuții în sistemul judiciar vor trebui să le implementeze.

În concret, *Raportul* GRECO conține trei recomandări legate de integritatea judecătorilor și procurorilor, recomandările având la bază constatările experților GRECO de-a lungul runde a 4-a de evaluare, astfel:

1. Completarea Codului de etică al judecătorilor și procurorilor în așa manieră încât să ofere îndrumare potrivită în special cu privire la conflictele de interese (exemple, tipuri), incompatibilități și activități accesorii, imparțialitate și alte aspecte relaționate acesteia (incluzând mai ales acceptarea cadourilor și a altor avantaje, conduita în viața privată) (paragraful 97);

2. Sistemul de justiție să răspundă mai bine riscurilor de integritate ale judecătorilor și procurorilor, în special prin abordarea de către Consiliul Superior al Magistraturii și Inspectia Judiciară a unui rol mai activ în materie de analiză, informare și îndrumare și consolidarea rolului și eficienței titularilor funcțiilor de conducere din fruntea instanțelor și parchetelor, fără a fi afectată independența judecătorilor și procurorilor (paragraful 114);

3. Creșterea eforturilor de formare și conștientizare cu privire la integritate și componentele preventive ale politicilor anticorupție, inclusiv pentru judecătorii și procurorii în funcție.

Experții GRECO, în *Raportul* mai sus menționat, fac referire și la analizele și propunerile formulate în cadrul *Grupului de lucru privind eficiența instanțelor* (pagina 34 din *Raport*), astfel: „În comentariile cele mai recente, autoritățile se referă la un proiect olandezo-român care urmărește să creeze o rețea de consilieri de integritate și o platformă de etică pentru a face jurisprudența în materie disciplinară disponibilă practicienilor și publicului. GET consideră binevenite aceste inițiative, care pot susține îmbunătățiri și în ceea ce privește Codul. De asemenea, după cum se arată mai jos (vezi par. 114), Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) trebuie să răspundă mai bine anumitor riscuri și să consolideze, printre altele, activitatea sa analitică; rezultatul unei astfel de activități ar putea, și el, să contribuie la analiza Codului”.

¹ Raportul de evaluare România – runda a patra de evaluare, prevenirea corupției cu privire la membrii Parlamentului, judecători și procurori, publicat pe site-ul Ministerului Justiției, versiunea oficială în limba română: <http://www.just.ro/wp-content/uploads/2015/09/Greco-Eval-IV-Rep-2015-4-RO-Final-Romania-PUBLIC.pdf>.

Pe de altă parte, în **Strategia de întărire a integrității în justiție 2011 – 2016²**, Consiliul Superior al Magistraturii și-a propus ca măsuri specifice pentru atingerea scopului, respectiv pentru întărirea integrității judecătorilor, următoarele:

A. Dezvoltarea unei culturi a integrității judiciare prin formare specifică, prin următoarele măsuri concrete:

- asigurarea de formatori calificați în domeniul eticii și deontologiei profesionale;
- pregătirea în cadrul formării continue în domeniul deontologiei și eticii judiciare a tuturor categoriilor de personal din sistemul justiției, inclusiv cei care ocupă funcții de conducere și inspectorii judiciari;
- introducerea Ghidului de conduită judiciară și Codului deontologic în bibliografie, ca și condiție pentru ocuparea posturilor de execuție și de conducere;
- organizarea de dezbateri periodice între toți profesioniștii dreptului despre rolul justiției și etica profesiei (inclusiv cu avocați, mediatori, experți);
- publicarea jurisprudenței în materie de corupție judiciară, domeniul disciplinar și cel deontologic privind magistrații, cu informarea magistraților despre aceasta;

B. Perfecționarea sistemului de reguli de conduită și deontologice, prin următoarele măsuri concrete:

- crearea unui Ghid/Îndrumar de conduită pentru judecători, procurori și personalul din instanțe și parchete, precum și a unui mecanism de implementare a regulilor de conduită judiciară;
- crearea procedurilor pentru aplicarea Ghidului de conduită pentru sistemul judiciar, de punere în practică a acestui obiectiv;
- asigurarea cadrului de aplicare a dispozițiilor art. 5 alin. (2) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

De altfel, la punctul 1.2. din *Planul de acțiune pentru implementarea strategiei de integritate* se regăsesc următoarele acțiuni: „constituirea rețelei naționale a consilierilor de etică judiciară, în vederea uniformizării practicilor în domeniul eticii”, precum și „crearea procedurilor pentru aplicarea Ghidului de conduită pentru sistemul judiciar (prin) – elaborarea de reglementări procedurale în Ghid și crearea comisiilor de etică judiciară la nivel local (Înalta Curte de Casație și Justiție, curțile de apel și parchetele aferente) cu rol de consultare și recomandare”.

Totodată, **Avizul nr. 4 (2003)** al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri privind formarea inițială și continuă specifică judecătorilor la nivel național și european prevede, pe de-o parte, în sarcina fiecărui stat membru – deci inclusiv pentru autoritățile cu atribuții în sistemul judiciar din România - să pună la dispoziția judecătorilor resursele financiare necesare, timpul și alte mijloace necesare pentru desfășurarea de activități de formare la locul de muncă (punctul 37 lit. vii din Aviz).

De asemenea, același aviz arată, la punctul 2, că formarea profesională a judecătorilor reprezintă un drept al acestora, conferit de independența sistemului judecătoresc. În același timp, însă, această independență impune pentru judecători și anumite obligații de ordin etic. Acestea din urmă

² *Strategia pentru întărirea integrității în sistemul judiciar 2011 - 2016 și Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de întărire a integrității* au fost adoptate în ședința din 22 noiembrie 2011 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, documentele pot fi consultate aici: http://www.csm1909.ro/csm/linkuri/12_12_2011_45790_ro.pdf

includ obligația de a depune toate diligențele în vederea îndeplinirii atribuțiilor judiciare într-un mod profesional, ceea ce implică faptul că trebuie să posede calități profesionale dobândite, menținute și îmbunătățite prin formare, fapt care reprezintă atât o obligație, cât și un drept.

Nu în ultimul rând, **Recomandarea CM/Rec (2010)12** a Comitetului Miniștrilor către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile arată, în Capitolul VIII, că *„Judecătorii ar trebui să poată solicita sfaturi în materie de etică unui organism din cadrul sistemului judiciar”*. În același capitol se prevede că *„Judecătorii trebuie să se ghideze în activitatea lor de principii etice de conduită profesională”*, aceste principii incluzând *„... nu numai îndatoriri care pot fi sancționate prin măsuri disciplinare, ci și îndrumări date judecătorilor cu privire la modul lor de a se comporta”*, principiile urmând a fi *„... enunțate în codurile de etică judiciară care ar trebui să mențină încrederea publicului în judecători și puterea judecătorească”*, la elaborarea acestor coduri judecătorii trebuind să aibă un rol major.

Analizele făcute la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii relevă nevoia ca acest drept și, în același timp, obligație etică a judecătorilor și procurorilor să se transpună într-un sistem integrat de formare profesională, inclusiv în ceea ce privește integritatea și etica profesională a judecătorilor și procurorilor.

În anul 2014, a fost încheiat un acord de cooperare între Consiliul Superior al Magistraturii din România și Consiliul Judiciar din Olanda, având ca scop cunoașterea bunelor practici în ceea ce privește integritatea sistemelor judiciare și ale magistraților din cele două țări, precum și identificarea unor noi căi de întărire a integrității magistraților, în special a celor de prevenție a unor fenomene care pot conduce la acte ce știrbesc integritatea acestora.

În acest sens, a fost demarat un proiect comun de către cele două consilii judiciare, al cărui obiectiv general îl constituie elaborarea unui document relevant privind conduita personalului din sistemul judiciar, care să cuprindă reguli unitare, omogene și previzibile privind integritatea în cadrul instanțelor, parchetelor și a Consiliului Superior al Magistraturii, precum și înființarea unui Consiliu de Integritate și a unei Rețele de consilieri de integritate.

Având în vedere că în România actuala reglementare privind integritatea, etica și deontologia profesională este orientată spre sancțiune, experții proiectului au acordat o atenție deosebită necesității construirii și implementării unui sistem funcțional de prevenție în această materie, ca și componentă esențială a unei profesii orientate în special spre satisfacerea unui serviciu public, cel al asigurării unui act de justiție independent și imparțial.

Proiectul are ca țintă formarea unui corp profesional integru în sistemul judiciar român, susținând necesitatea creării unor mecanisme eficiente de prevenire a manifestărilor și acțiunilor contrare eticii și deontologiei profesionale.

Numărul mare de hotărâri prin care s-a dispus condamnarea penală sau sancționarea disciplinară a unor judecători sau procurori, pentru săvârșirea unor fapte care au afectat demnitatea, onoarea și prestigiul justiției, poate reprezenta un element care să conducă la concluzia că, în prezent, în România nu există un mecanism eficient de prevenire a unor astfel de situații.

În vederea asigurării accesului magistraților la o bază de date care să cuprindă practica instituțiilor care au atribuții în domeniu (practica în materia incompatibilităților, în materie disciplinară etc.), a fost creată o platformă de internet - integritate.ifep.ro - în care se vor regăsi informații privind

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

rețeaua consilierilor de integritate, jurisprudența relevantă, legislația în materie, dezbaterile pe teme de integritate etc.

Având în vedere că interdicțiile și incompatibilitățile judecătorilor și procurorilor, drepturile și îndatoririle acestora, precum și celelalte aspecte ce țin de cariera magistraților sunt reglementate prin același act normativ, respectiv Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și faptul că aceștia se supun aceluiași reguli de conduită stabilite prin Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 328/2005, pentru identitate de rațiune, Secția pentru procurori apreciază că se impune reglementarea și la nivelul parchetelor, într-o manieră similară cu cea de la instanțe, a instituției consilierilor de etică.

Față de considerentele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 41 lit. g) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările ulterioare, prin vot direct și secret,

SECȚIA PENTRU PROCURORI A CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII HOTĂRĂȘTE:

Art. 1 - Înființarea rețelei consilierilor de etică la nivelul parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești.

Art. 2 - La Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție funcționează 4 consilieri de etică, iar la Direcția Națională Anticorupție și Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism funcționează câte un consilier de etică. La fiecare parchet de pe lângă curtea de apel funcționează câte 2 consilieri de etică, iar la fiecare parchet de pe lângă tribunal funcționează câte un consilier de etică.

Art. 3 - Poate fi numit consilier de etică procurorul care îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

a) are calitatea de procuror și funcționează efectiv la parchetul la care urmează să exercite activitatea de consiliere în materie de integritate, etică și deontologie profesională;

b) are o vechime de cel puțin 15 ani în funcția de procuror sau judecător, în cazul consilierului de etică de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcția Națională Anticorupție, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și parchetele de pe lângă curțile de apel, respectiv o vechime de cel puțin 10 ani în funcția de procuror sau judecător. în cazul consilierului de etică de la parchetele de pe lângă tribunal;

c) a primit calificativul „foarte bine” la toate evaluările la care a fost supus;

d) nu a fost niciodată sancționat disciplinar;

e) nu s-a constatat niciodată vreo încălcare de către acesta a normelor de conduită reglementate

de Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor;

f) se bucură de o reputație profesională și integritate morală deosebite;

g) are abilități de comunicare.

Art. 4 - Procedura de selecție a consilierilor de etică se desfășoară potrivit următoarelor etape:

a) Etapa desemnării

Candidaturile procurorilor pentru a fi numiți consilieri de etică se depun la conducătorul parchetului la care funcționează.

În cazul în care nu există niciun procuror care să-și fi depus candidatura sau numărul celor care și-au depus-o este inferior numărului de funcții existente, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție, procurorul șef al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel sau, după caz, prim-procurorul parchetului de pe lângă tribunal urmează să formuleze propuneri și, după consultarea și verificarea acestora, colegiul de conducere urmează să nominalizeze procurorii, potrivit art. 2, care vor desfășura activitățile specifice consilierilor de etică, dintre procurorii respectivei unități de parchet sau, după caz, direcții, care îndeplinesc condițiile enumerate mai sus.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție, procurorul șef al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel sau, după caz, prim-procurorul parchetului de pe lângă tribunal consultă toți procurorii parchetului sau, după caz, ai direcției, în regim de confidențialitate, cu privire la candidații care s-au înscris sau, dacă este cazul, cu privire la persoanele propuse, și consemnează rezultatul într-un referat, semnat și datat.

Pentru procurorii care nu și-au depus candidatura, conducătorul parchetului sau, după caz, al direcției face demersurile necesare pentru obținerea acordului scris al procurorului/procurorilor nominalizat/nominalizați, după care propune colegiului de conducere desemnarea consilierilor de etică.

După consultare și după verificarea îndeplinirii condițiilor arătate mai sus, colegiul de conducere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, parchetului de pe lângă curtea de apel sau, după caz, al parchetului de pe lângă tribunal desemnează consilierii de etică (în numărul necesar conform art. 2), în vederea formării acestora în cadrul Institutului Național al Magistraturii.

b) Etapa formării

Hotărârea colegiului de conducere prin care au fost desemnați procurorii care urmează să desfășoare activitățile specifice consilierilor de etică se comunică Institutului Național al Magistraturii, în vederea includerii acestora în programul de formare specific acestor activități.

Formarea profesională a consilierilor de etică se realizează de formatori ai Departamentului de formare continuă din cadrul Institutului Național al Magistraturii, în termen de 3 luni de la desemnare, precum și în fiecare an, în cadrul programului de formare profesională continuă.

După finalizarea programului de formare, procurorii care au participat la aceste sesiuni de instruire, primesc din partea formatorilor, pe baza unei proceduri elaborate de Institutul Național al Magistraturii, avizul „recomandabil”/„nerecomandabil”.

c) Etapa numirii

Colegiul de conducere numește, prin hotărâre, procurorii care au obținut avizul „recomandabil” după finalizarea programului de formare pentru desfășurarea activităților specifice consilierilor de etică.

Numirea se realizează pentru o perioadă de 3 ani, cu posibilitatea nelimitată a reinvestirii.

Art. 5 – Consilierii de etică îndeplinesc următoarele atribuții:

a) organizează activități de formare profesională, ateliere de lucru și mese rotunde și pun în dezbaterea procurorilor problemele etice constatate, hotărârile judecătorești definitive pronunțate în materie disciplinară, hotărârile definitive de condamnare a unor judecători/procurori, hotărârile de interpretare a unor dispoziții legale privind incompatibilitățile pronunțate de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii și de Agenția Națională de Integritate, inclusiv problemele de integritate reflectate de mass media;

b) colaborează cu consilierii de etică de la alte parchete pentru identificarea problemelor de etică și găsirea modalităților de rezolvare unitară a acestora;

c) participă la întâlnirile periodice ale consilierilor de etică. În acest sens, se pot organiza întâlniri ale consilierilor de etică la nivelul parchetelor de pe lângă curțile de apel și la nivel național;

d) colaborează cu Departamentul de formare continuă din cadrul Institutului Național al Magistraturii în vederea stabilirii unor programe comune de formare profesională, a calendarului și temelor activităților de formare în materie de integritate și etică profesională;

e) participă la funcționarea secțiunii „Cazuri de integritate” din EMAP, ce conține informații privind integritatea și etica profesională a judecătorilor și procurorilor, și contribuie la actualizarea informațiilor cuprinse în această secțiune;

f) consiliază procurorii în diferite probleme de etică, din oficiu sau la cerere;

g) participă la elaborarea metodologiilor de lucru privind activitățile de la litera a) și f), în coordonarea Departamentului de formare continuă din cadrul Institutului Național al Magistraturii. De asemenea, participă la elaborarea metodologiei de lucru privind secțiunea „Cazuri de integritate” din EMAP (litera e) în coordonarea Consiliului;

h) formulează propuneri de îmbunătățire a reglementării primare sau secundare referitoare la aspectele de etică profesională ale procurorilor, pe care le transmit Consiliului Superior al Magistraturii;

i) propun și solicită Consiliului Superior al Magistraturii adoptarea unor hotărâri de principiu cu privire la aspectele de etică a procurorilor.

Atribuțiile consilierilor de etică se vor raporta la normele Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 328/2005, regimul interdicțiilor și incompatibilităților, hotărârile pronunțate de Consiliul Superior al Magistraturii și de Agenția Națională de Integritate în această materie, precum și hotărârile definitive în materie disciplinară, până la aprobarea unui cod etic al magistraților de către Consiliul Superior al Magistraturii.

Art. 6 - Pe perioada în care consilierul de etică este subiect al unei acțiuni disciplinare, penale, a unei verificări privind abateri de la Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor sau al unei verificări a îndeplinirii condiției de bună reputație, calitatea acestuia se suspendă până la rămânerea definitivă a hotărârii pronunțate în una din aceste materii.

Suspendarea intervine de drept și se constată, prin hotărâre, de colegiul de conducere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, Direcției

de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, parchetului de pe lângă curtea de apel sau, după caz, al parchetului de pe lângă tribunal.

Art. 7 - Consilierul de etică este revocat din această calitate în următoarele situații:

- a) nu a primit calificativul „foarte bine” la una din evaluările la care a fost supus;
- b) a fost sancționat disciplinar, prin hotărâre definitivă;
- c) s-a constatat încălcarea de către acesta a normelor de conduită reglementate de Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor;
- d) pentru neexercitarea sau exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor specifice calității de consilier de etică;
- e) în cazul în care se dispune renunțarea la urmărirea penală și renunțarea la aplicarea pedepsei pentru care Plenul Consiliului Superior al Magistraturii nu a propus eliberarea din funcție în condițiile legii.

Revocarea calității de consilier de etică se dispune prin hotărâre a colegiului de conducere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, parchetului de pe lângă curtea de apel sau, după caz, al parchetului de pe lângă tribunal.

Art. 8 - Încetarea calității de consilier de etică intervine în cazul eliberării din funcția de procuror, din orice motive, precum și în situațiile în care funcția de procuror se exercită la o altă unitate de parchet/instituție decât cea unde a fost desemnat consilier de etică (transfer, detașare, delegare, numire într-o funcție de conducere la altă unitate de parchet, etc).

Art. 9 - Prezenta hotărâre se publică pe pagina de internet a Consiliului Superior al Magistraturii și se comunică procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție și procurorului șef al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism.

Art. 10 - Prima procedură de desemnare a consilierilor de etică se desfășoară în termen de 60 de zile de la data emiterii Ordinului procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, al procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție și al procurorului șef al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism.

Data în București, la data de 02 iunie 2016

Vicepreședinte
Procuror Lucretia Palade